

درباره انتصاب های عجیب این روزها در خیابان بهشت

شهر ما خانه ما

ایوالقاسم رحمانی
دبیر گروه جامعه

ترم یک کارشناسی،
درس مقدمه علم
اقتصاد، کلاس ۳۱۵
دانشگاه تهران، دکتر

عباس مصلی نژاد که البته خیلی از دانشجویها دل خوشی از او نداشتند، یک جمله را بارها تکرار کرد که با گذشت چندین سال از پایان دوران کارشناسی و دانشگاه، هنوز به ذهن دارم و مدام و در شرایط مختلف هم از آن استفاده و هم آن را بیان می کنم؛ «بچه ها قبل از انجام هرکاری هزینه و سود رو در نظر بگیرید، بعد اون رو انجام بدید.» حتما این جمله را خیلی از شماها هم شنیده اید یا اگر این طور با خودتان مرور نمی کنید، در کارها و تصمیمات زندگی به آن قائل هستید. به نظر چیز عجیب و بدی هم نیست، اینکه آدم بداند قبل از انجام هرکاری و گرفتن هر تصمیمی چه هزینه ای را به خود یا در گستره بزرگ تر به جامعه تحمیل می کند و در برابر آن چه سودی عایدش می شود. اینجا حتی یاد سخنان معروف شهید رجایی هم می افتم، آنجایی که می گفت یک بله یا یک نه من روی زندگی ۳۶ میلیون انسان (جمعیت آن زمان ایران) اثر می گذارد. حالا هم نه شرایط تغییری کرده، نه این جملات و آرمان ها دستخوش تغییر شده یا در مسیر نابودی قرار گرفته اند. فقط بعضی ها که توقع ازشان بالاتر از خیلی ها بود، بدون درنظر گرفتن همان یک جمله مربوط به هزینه و فایده به علاوه ادعاها و ابلاغیه ها و تصمیمات و سیاست ها، دست به کارهایی زده اند که هم برای خودشان و هم برای جامعه و سیستم هزینه تراشی گزافی کرده اند. این مقدمه را نوشتم تا هم مصداقی برای این مساله باشد که خیلی از اتفاقات، می توانند با کمی صبر و قیاس سود و هزینه حل و فصل شود و اصلا واقع نشود، هم اینکه از ماجرای شهرداری تهران و انتصابات عجیب و غریب آقای شهردار بنویسیم و در همین چارچوب تحلیل کنیم.

اصل ماجرا چیست؟ انتصاب فامیلی!

ماجرای این قرار است که علیرضا زاکانی، شهردار جدید تهران طی حکمی حسین حیدری را به عنوان مشاور و دستیار ویژه شهردار در حوزه هوشمندسازی، فناوری های نوین و نوآوری شهری منصوب کرد. تا اینجا مشکلی نیست، اما حسین حیدری کیست؟ همان طوری که حتما تا الان خبرش به گوش تان رسیده و به جد یا شوخی انتقادات وسیع و البته توجیهات خنده دار در این رابطه را خوانده اید، حسین حیدری داماد علیرضا زاکانی است. این انتصاب فامیلی خصوصا وقتی در کنار سایر انتصابات و انتقاد به رویه ها و تصمیمات زاکانی قرار می گیرد، وضعیت را بیش از پیش بغرنج می کند. البته قصد موشکافی قبلی ها و بعدی ها را نداریم، اما درباره همین انتصاب فامیلی، چند جمله ای با هم می خوانیم.

چرا این همه انتقاد؟

برای ساماندهی فرآیند مدیریت منابع انسانی در شهرداری تهران: «جذب و به کارگیری نیروی انسانی جدید تحت هر عنوان و با هر نوع وضعیت استخدامی اعم از (تمام وقت، نیمه وقت و پاره وقت، پیمانکاری، شرکتی، مشاوره ای، حق الزحمه ای، ساعتی و پروژه ای ... حتی انجام خدمت به طور رایگان یا اختاری) ممنوع بوده و برحسب ضرورت هر نوع درخواست باید با هماهنگی و اخذ مجوز از سوی حوزه معاونت برنامه ریزی، توسعه سرمایه انسانی و امور شورا اقدام شود.» این دو سند، به علاوه اظهارات دیگر مصادیقی است در نقض انتصاب اخیر شهردار تهران و به کارگیری دامادش به عنوان مشاور و دستیار ویژه شهردار پایتخت!

بعد از انتشار خبر انتصاب داماد زاکانی به سمت مشاورت شهردار تهران، سیلی از واکنش ها، اکثرا هم تند و انتقادی، خصوصا در رسانه های مجازی منتشر شد و خیلی ها را هم عصبانی کرد، چرا؟ چون عقبه اظهارات و مواضع شهردار جدید تهران، که خیلی هم از آنها نمی گذرد، مثلا نطق های انتخاباتی یا ابلاغیه های سازمانی، خلاف این تصمیم و انتصاب جدید بود و به نوعی آب یخی بود بر سر امید بسته شده به دوره جدید مدیریت شهری پایتخت. علیرضا زاکانی، نامزد ریاست جمهوری در مناظرات انتخابات ریاست جمهوری سال ۱۴۰۰: «گردش مدیران را جابه جا نمی کنیم، شایستگان را جای آنها می گذاریم. بستگان و فامیل خودمان را سر کار نمی آوریم. مردم را تحقیر نمی کنیم و...» ابلاغیه علیرضا زاکانی، ۲۸ مهر ۱۴۰۰

استدلال های عجیب در تایید انتصاب جدید آقای شهردار

و ثالثا همه چیز باید برای مردم عزیز، به طور شفاف بیان و تبیین شود.» از همه اما جالب تر اظهارات و به قولی دفاعیه خود شهردار تهران بود. علیرضا زاکانی شهردار تهران در توییتی نوشت: «جهت پاسخگویی خدمت عزیزان: آقای مهندس حیدری هیچ رابطه استخدامی با شهرداری و دریافتی از آن نخواهد داشت و صرفا از تجربه و دانش علمی ایشان در حوزه هوشمندسازی تهران استفاده خواهم کرد. این امر غیرقانونی نبوده و این حکم صرفا برای اشراف و نظارت دقیق بنده از طریق ایشان در این پروژه مهم صادر شده است.»

به تعارض منافع داشته و دارد و به دلیل قربانی که هست قرار گذاشته که حیدری هیچ گونه رابطه استخدامی با شهرداری و هیچ رقم دریافتی از شهرداری تهران نداشته باشد و البته حیدری هم آنقدر سوابق حرفه ای در بخش خصوصی دارد که نیازمند ارتباط استخدامی و مالی با شهرداری نیست. به نظر می رسد اصرار زاکانی بر اعلام این موضوع و صدور حکم علنی در زمینه ای محدود و مشخص برای حیدری هم بر این اساس است که او را ضرورت اعتماد کامل در این حوزه بوده و ثابا کسی گمان نکند نزدیکان او قرار است در هر زمینه ای دخالت کنند

در سازمان فاوا، معاونت ها، سازمان ها و شرکت ها، نیازمند یک مرکز مسئولیت مشخص و متمرکز کنار دست شخص شهردار بود که هم متخصص این حوزه و هم ۱۰۰ درصد مورد اعتماد و اطمینان باشد تا این حوزه را از جانب شخص شهردار راهبری کند. لذا زاکانی از حسین حیدری که هم متخصص و با تجربه در این حوزه است و هم کاملا مورد اعتماد، دعوت کرده است این مسئولیت را به نیابت از خودش بپذیرد و چشم و گوش شهردار در این حوزه و عملا دستیار و بازرس ویژه او در تحقق هوشمندسازی تهران باشد. البته به جهت حساسیتی که زاکانی همواره نسبت

هم می تواند جایگاه داشته باشد به شرط اینکه توان و قابلیت پذیرش انتصابات را داشته باشد. یا مثلا نادعلی، سخنگوی شورای شهر تهران هم در تایید اقدام زاکانی نوشت: «شهرداری تهران سازمان بزرگی است که کل عملیات مدیریت اجرایی، خدمات رسانی، نظارت، بازرسی و ارزیابی نیاز به اشراف لحظه ای در یک بستر امن مبتنی بر IT و هوشمندسازی حداکثری دارد. حوزه هوشمندسازی و فناوری اطلاعات به لحاظ حساسیت امنیتی و ارتباطی، حکم چشم و گوش شهردار را دارد؛ لذا علاوه بر فعالیت های مشخص اجرایی همکاران شهرداری

اما این همه ماجرا نیست و به نظر بد نباشد اصلا اینها را به پای فراموشی و خاصیت صندلی ریاست بگذاریم. نکته مهم تر از این، استدلال موافقان و تاییدکنندگان اقدام زاکانی است. نیاز به توضیح و تفسیر زیادی ندارد، اما با هم می خوانیم. مهدی چمران، رئیس شورای شهر تهران در حاشیه جلسه روز گذشته شورای شهر تهران در واکنش به انتصاب یکی از بستگان زاکانی به سمت مشاور ویژه شهردار گفت: «من در جریان نبودم اما شنیدم و می پرسم ببینم از چه قرار است. گویا براساس نسبت و این چیزها نبوده اما سوال می پرسم. اگر یک نفر از نزدیکان باشد

بدنه اجتماعی برای زاکانی اهمیتی ندارد؟

طبقه نزدیک و حامی حاکمیت، از این اتفاق ناخرسند و منتقد آن بوده است و این یعنی هزینه تراشی برای نیروهای پای کار نظام و تشویش و ایجاد چنددستگی بین آنها. نکته سوم هم که می تواند تکمله ای بر نکته دوم و اصلا علت آن باشد، بی توجهی زاکانی به نظرات عمومی و بازخوردهای اجتماعی نسبت به اقداماتش است. زاکانی با انتصابات اخیر و خصوصا به کارگیری دامادش در شهرداری، این نکته را تا حدی اثبات کرد که بدنه اجتماعی برای او اهمیتی ندارد و حالا که قرار بر انتقاد و هزینه دادن است (تجربه اول همان پروسه شهردار شدن زاکانی بود که حواشی و انتقادات بسیاری را به دنبال داشت) چه بهتر که شهردار تهران گزینه های مطلوب خود را جای گذاری کند.

نکات دیگری هم هست که نباید در این ماجرا مغفول بماند و مهم ترین این نکات، یکی از بین رفتن شاینت شورای شهر به عنوان نهاد ناظر و امید جامعه برای ایستادن جلوی تخلفات و البته انحرافات مدیریت شهری است. شورای شهری ها به جای اینکه در برابر این اقدام زاکانی بایستند و حداقل برای هزینه های اجتماعی آن مقاومتی به خرج دهند، با او همنا هم شدند و از این اقدام او دفاع هم کردند. هم رئیس و هم سخنگو و هم... با این اوصاف واقعا می توان از شورای شهر فعلی، انتظار شفافیت و برخورد با فساد و همچنین هدایت شهرداری تهران را داشت؟ نکته بعدی هزینه اجتماعی است که به سیستم و حاکمیت تحمیل شد. کمی به واکنش ها به این خبر در ۲۴ ساعت اخیر نگاه کنید. اغلب

اعتماد و اطمینان است! جالب شد، یعنی باز هم یک نفر متخصص مورد اعتماد و اطمینان نبود و شهرداران قبلی و... هم اشتباه کردند که دامادهاشان را برای سمت های مختلف و نیازمند اعتماد انتخاب نکردند. اینجا یک نکته دیگر هم وجود دارد و آن هم اینکه اگر واقعا فرد مورد اعتماد و اطمینانی نیست، دقیقا دستگاه های نظارتی و امنیتی چه می کنند؟ وظایف شان چیست و چرا شهردار تهران برای انتخاب یک مشاور، به جای جست و جو بین معاونان، در خانه و خانواده دنبال مشاور امین و معتمد می گردد؟ در نهایت هم می رسیم به استدلال جالب خود شهردار. علیرضا زاکانی سوای تخصص و اطمینان قید و علت دیگری را هم بیان کرد و گفت دامادش هیچ رابطه استخدامی با شهرداری نخواهد داشت و دریافتی هم ندارد. خب اگر این طور بود چرا در همان جمع های خانوادگی و خانه یا به صورت غیررسمی از دانش حیدری بهره برده نشد؟

استدلال های سست، پاسخ های ساده

تا اینجا هم اصل ماجرا روایت شد، هم استدلال ها را خواندیم، حالا نوبت به نقد و تحلیل واکنش ها و استدلال های موافقان انتصاب پرحاشیه شهردار جدید تهران می رسد. مساله اول رجوع به ادعاها و اصولی است که خود زاکانی هم در جریان مناظرات انتخاباتی و هم در بخشنامه ها و اظهارات شخصی ممنوعیتی برای انتصابات فامیلی اعلام کرد؛ نکته ای که خود به آنها عامل نبود. اما سوای این مهدی چمران، رئیس شورای شهر تهران در واکنش به این مساله گفت من در جریان نبودم اما اگر از نزدیکان هم باشد به شرط توان قابلیت انتصاب را دارد. این یعنی اینکه در این مملکت، نیرویی بهتر از داماد علیرضا زاکانی برای قبول این مسئولیت نبوده و فقط و فقط حسین حیدری فارغ از نسبت فامیلی و... چنین امکان و وضعیتی را داشته است. از چمران جالب تر اما واکنش نادعلی، سخنگوی شورای شهر تهران بود که پای اعتماد شهردار را وسط کشید و گفت مسئولیت این جایگاه باید در اختیار متخصصی باشد که صددرصد مورد

واکنش اعضای شورای شهر به حواشی یک انتصاب!

که همواره در دوره های مختلف و برای شهرداری ها مهم بوده) فردی را منصوب می کند که محل اعتماد شهردار است، به خودی خود دارای ایراد نیست و البته اینکه اعلام می کند این شخص که همه می دانند داماد زاکانی است منصوب شده، سطحی از شفافیت به حساب می آید و به اعتقاد من شفافیت در این موضوع هم مثل سایر موضوعات خوب است.»

فارغ التحصیلان دانشگاه شریف در حوزه تخصصی خودش است، اینکه زاکانی می توانست شخص دیگری را به جز او منصوب کند سوالی است که خود وی باید پاسخ دهد. به نظر من گناه کبیره نیست و بنده حقوقدان نیستم، اما به عنوان نماینده مردم معتقدم اینکه زاکانی از مشورت فردی نزدیک به خود در رابطه با موضوعی که سطح اهمیت بالایی دارد (بحث هوشمندسازی تهران

در پاسخ به «فرهیختگان» در رابطه با انتصاب حسین حیدری داماد علیرضا زاکانی گفت: «هنوز استخدامی صورت نگرفته، اما استفاده از متخصص را امر مورداری نمی بینم.» وی پس از پایان مکالمه بدون خداحافظی تلفن را قطع کرد. علیرضا نادعلی، سخنگوی شورای شهر ششم تهران نیز به «فرهیختگان» گفت: «حیدری از نخبگان و

علی اصغر قائمی، عضو شورای اسلامی شهر تهران نیز در واکنش به این انتصاب به «فرهیختگان» گفت: «انتصابات باید براساس تجربه و تخصص باشد، ولو اینکه از بستگان باشد. براساس اطلاع من داماد زاکانی و دخترش یک شرکت کامپیوتری دارند. اینکه او مناسب این سمت است یا خیر را شخص زاکانی باید تشخیص دهد.» مهدی بابایی، عضو شورای شهر اسلامی شهر تهران

در پایان هم نظرات برخی از اعضای شورای شهر تهران در ارتباط با انتصاب داماد علیرضا زاکانی به عنوان مشاور شهردار را با هم مرور می کنیم. ناصر امانی، عضو شورای اسلامی شهر تهران در پاسخ به سوالی حول انتصاب داماد زاکانی به عنوان مشاور شهردار به «فرهیختگان» گفت: «با توجه به پیشینه زاکانی در مبارزه با فساد و رانت چنین انتصابی از جانب ایشان به دور از انتظار بود.»